

Національна спілка краєзнавців України
Хмельницька обласна організація
Національної спілки краєзнавців України
Центр дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України
при Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка

КРАЄЗНАВЕЦЬ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Науково-краєзнавчий збірник

Випуск 22

На пошану професора
Віталія Миколайовича Олуйка

Хмельницький
2026

УДК 908(477.43)

К 78

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Хмельницької обласної організації НСКУ,
протокол № 1 від 15. 05. 2026 р.

Рецензенти:

С. Е. Баженова, докторка історичних наук, професорка (м. Кам'янець-Подільський)

С. Д. Гальчак, доктор історичних наук, професор (м. Вінниця)

Голова редакційної колегії:

В. Р. Адамський, в. о. голови Хмельницької обласної організації НСКУ, кандидат історичних наук, доцент.

Редакційна колегія:

В. С. Прокопчук, доктор історичних наук, професор (відп. ред.);

О. Б. Комарніцький, доктор історичних наук, професор (заст. гол. ред.);

К. А. Чабан, (заст. гол. ред.);

В. Г. Байдич, кандидат історичних наук;

Ю. І. Блажевич, кандидат історичних наук, доцент;

С. М. Єсюнін, кандидат історичних наук;

О. М. Завальнюк, доктор історичних наук, професор;

М. В. Панасюк, почесний краєзнавець Хмельниччини;

О. Г. Погорілець, почесний краєзнавець Хмельниччини;

А. Г. Філінюк, доктор історичних наук, професор;

Ю. А. Хоптяр, кандидат історичних наук, професор.

К 78 Краєзнавець Хмельниччини: науково-краєзнавчий збірник / [гол. редкол. В. Р. Адамський; відп. ред. В. С. Прокопчук, О. Б. Комарніцький та ін.]. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2026. Вип. 22: На пошану професора Віталія Миколайовича Олуйка. 325 с.

Збірник містить офіційні матеріали про діяльність Хмельницької обласної організації НСКУ за січень-квітень 2026 р., хроніку розвитку краєзнавчого руху на Хмельниччині, інформацію про роботу місцевих осередків НСКУ, наукові дослідження з історії, археографії та персоналістики краю, рецензії, огляди, бібліографію новітніх науково-краєзнавчих видань, цікаві факти, привітання з ювілеями відомих поділезнавців тощо.

Для науковців, краєзнавців, освітян, широкого загалу читачів.

Адреса редакційної колегії: м. Хмельницький, вул. Кам'янецька, 3, E-mail: v.adam@ukr.net

© Редакція «Краєзнавець Хмельниччини», 2026

ЗМІСТ

Діячу українського краєзнавчого руху Віталію Миколайовичу Олуйку – 65!	3
--	---

ОФІЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

Адамський В. Грудневе (1925 р.) розширене засідання президії Хмельницької обласної організації НСКУ	6
Чабан К. Березневе (2026 р.) засідання пленуму Хмельницької обласної організації НСКУ	9

ХРОНІКА ПОДІЙ КРАЄЗНАВЧОГО РУХУ

Радецька А. Хроніка подій краєзнавчого руху на Хмельниччині. 2026	12
Соловей М. Віктор Берека: служіння освіті та науці (1954–2025)	26
Матвеев А. «Година» пам'яті Юрія Телячого	28
Парандій В. Науково-практична конференція до Дня Соборності України	30
Філіппенко З. Нвіщо потрібна історія під час війни	31
Долинська О. Краєзнавці області виступили на науковому форумі з перспектив розвитку туризму на Хмельниччині	33
Радецька А. Творча зустріч з Лорою Підгірною	35
Бочуля М. Виховна година до Дня пам'яті героїв Небесної Сотні	36
Левандовська Л. Літопис рідного краю: пошуки та дослідження	37
Маковська В. Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: майбутнє твориться сьогодні	39
Коцур В. Свято науки в Хмельницькому кооперативному торговельно-економічному інституті ...	41
Скрижевська Т. На Хмельниччині відзначили 500-річчя князя Василя-Костянтина Острозького	43
Радецька А. Цикл івентів у межах відзначення Шевченківських днів	45

Слободянюк П. Життєвий подвиг Починка Макара Івановича	47
Крищук Б. Відбулася чергова конференція із серії «Духовні витoki Поділля»	48
Погорілець О. 55 років на варті історії	50
Островий В. Презентація журналу «Краєзнавство» у Хмельницькому	51
Чабан К. Деколонізація фондів бібліотек в умовах війни та роль інституцій у виданні та збереженні української книги	54
Радецька А. «Шаблія» Любови Сердунич	56
Баворовська О. Прем'єра нової книги	58
Маковська В. Презентація анотованого каталогу видань «Книга Хмельниччини – 2025»	59
Чабан К. Підсумки обласного дослідження та нагородження переможців рейтингу «Краща книга Хмельниччини – 2025»	60
Комарніцький О. К-ПНУ імені Івана Огієнка об'єднав науковців України на конференції з історії Поділля	62
Бочуля М. III всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція «Поділля і Південно-Східна Волинь: матеріальна та духовна культура краю»	64
Міхалевський В. Світло, що гартує націю	66

З ЖИТТЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НСКУ

Блажевич Ю. Діяльність Хмельницької міської організації НСКУ в умовах повномасштабної російсько-української війни в 2025 році	69
Яблонський В., Станчук О. Теофіпольський краєзнавчий осередок у 2025 році	117
Хоптяр Ю. Кам'янець-Подільська міська організація НСКУ у 2025 році	120

НАУКОВІ СТАТТІ

Літкевич В. Словник діалектів села П'ятничани	145
Прокопчук В. Життєві перехрестя Лариси Артемівни Кордонець	173
Говорун В. Комплексне краєзнавче дослідження села Лисогірка	184

Коржик С. Еволюція міського простору Летичева та життєпис мешканців будинку на колишній вулиці Соборній	198
Адамський В., Гончарук В. Брати Пантелеймона Блонського в контексті слідчого провадження 1906 року..	212
Слободянюк П. Багатопартійність – гальмівний чинник незалежної України	222
Гуравська А., Григоренко О. Організаційна та науково-педагогічна діяльність перших ректорів Хмельницького національного університету	228

НА КНИЖКОВУ ПОЛИЦЮ

Філіппенко З. Наукові, історико-краєзнавчі видання, що надійшли у фонди Хмельницької ОУНБ протягом грудня 2025 – квітня 2026 року	242
--	-----

РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ

Прокопчук В. Нова монографія Олексія Кошеля. Кошель О. <i>Опір і бунт. Українська духовна молодь у протестному та революційному русі (друга половина XIX – початок XX ст.): монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2025. 180 с.</i>	249
Пагор В. <i>Облога Кам'янця 1672 р. (огляд науково-популярного видання: Kahrman Şakul. Kataniçe Kuşatması 1672. İstanbul: Timaş Yayınları, 2021, 112 s.)</i>	253
Федьков О. Хоптяр Ю. А. <i>Ярмолинеччина від найдавніших часів до сьогодення: монографія / Хоптяр Ю. А., Хоптяр А. Ю., Хоптяр А. О. Видання друге: доповнене і перероблене. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2026. 500 с.</i>	257
Доронська-Собко О. Про гончарське мистецтво – з інтересом, любов'ю та смаком	261

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Міхалевський В. Просвітянину та краєзнавцю Вячеславу Полятинчуку – 65!	265
Славний ювілей журналістки, поетки, перекладачки, краєзнавиці Юлії Лискун-Яворської	272

Відомому подвижнику краєзнавчого руху Віктору Травінському – 60!	277
Комарніцький О. Співоча гордість Подільського краю Майя Печенюк	280
Вавренчук І., Сікорська А. Шлях до покликання: сторінки ювілейного портрета	287
Федьков О. Талановитому педагогу та досліднику музичного мистецтва Івану Мариніну – 50!	296
Славний ювілей Світлани Леонідівни Дашкевич	306
Адамський В., Островий В. Він знає, куди йде: історія успіху, що починається в аудиторії (з нагоди 20-річчя від дня народження Максима Бочулі)	307

Письменниця подарувала у фонд бібліотеки презентований роман з дарчим написом та ще одну свою книгу «Половання на чорного дика. Частина четверта».

Учасники зустрічі

*Альона Радецька,
м. Хмельницький*

ВИХОВНА ГОДИНА ДО ДНЯ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

20 лютого 2026 р. з нагоди вшанування подвигу учасників Революції Гідності та збереження національної пам'яті у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії відбулася виховна година, присвячена пам'яті героїв Небесної Сотні. Захід провів кандидат історичних наук, доцент, виконувач обов'язків голови Хмельницької обласної організації НСКУ Віктор Адамський.

Під час зустрічі здобувачі освіти пригадали події 2013-2014 років, які стали визначальними в новітній історії України. Було наголошено на мужності та самопожертві громадян, які віддали своє життя за демократичні цінності, свободу та європейське майбутнє держави.

Особливу увагу було приділено значенню подвигу Героїв Небесної Сотні як символу незламності духу українського народу, прикладу громадянської відповідальності та відданості ідеалам гідності й справедливості. Учасники заходу мали можливість обговорити історичне значення Революції Гідності та її вплив на становлення сучасної української державності.

Проведення таких виховних годин сприяє формуванню національної свідомості молоді, вихованню поваги до героїв, які віддали своє життя за свободу України, та утвердженню патріотичних цінностей у студентському середовищі.

Учасники заходу

*Максим Бочуля,
м. Хмельницький*

ЛІТОПИС РІДНОГО КРАЮ: ПОШУКИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ

«Літопис рідного краю: пошуки та дослідження» – тема краєзнавчого уроку для здобувачів вищої освіти 2 курсу Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, спеціальності «Історія» (викладач – кандидат історичних наук, доцент, член